

*Nguy n Tr n Di u H ng là tác giả viết về n c M t năm đ u tiên, đã hai l n nh n gi i. Cô hi n s ng và làm vi c t i Santa Clara và v n t p t c vi t. Sau đây là bài vi t cu i năm c a cô.*

\*\*\*

T ng là quen bi t thì m i chuy n th ng l ng, h p đ ng s tr nên d dàng h n, nh ng th c t ng c h n i. Càng quen bi t nhau, nhi u ng i l i càng đâm ra coi th ng nh ng h p đ ng th ng m i dù b ng gi y tr ng, m c đen hay b ng l i h a v i s th a thu n gi a hai bên.

Tr ng h p đó đã x y ra v i Cô Tân, cô giáo cũ năm đ u Trung h c c a Huyền.

Ngày Th y con sinh ti n, nh ng chuy n s a ch a, tân trang nhà c a đầu có bao gi Cô ph i nhúng tay đ n, m i chuy n đã có ng i đàn ông trong gia đình quán xuy n. Th y m t đi, ngoài n i tr ng v ng vì m t n a c a mình đã v cối vĩnh h ng, đôi khi Cô Tân còn th y m t m i vì Cô ph i th ng l ng, theo dõi công vi c c a nh ng ng i th s a ch a nhà c a, m t lãnh v c khá xa l v i đa s đàn bà con gái.

Tho t đ u, đ d dàng h n, Cô tìm l i đi n tho i c a nh ng ng i th chuyên nghi p v construction v n s a ch a nh ng căn nhà c a Th y Cô, nh ng căn nhà có s tu i g n ngang ng a v i s tu i nh ng senior citizen đ c h ng discount t m t s c a hàng vào m t ngày c đ nh nào đó trong tu n.

Cũng là "ng i x a" nh ng s ti n công ph i tr cao h n "s ti n x a" nhi u, đi u đó thì còn ch p nh n đ c vì giá c th tr ng đã thay đ i, ng i đi làm đ c tăng l ng m i năm thì ng i làm ngh t do cũng ph i đ c đi u ch nh ti n công m t cách h p lý. Nh ng ch t l ng công vi c thì t l ngh ch v i s ti n gia tăng nhi u khi g n g p đôi. Rút kinh nghi m t m t l n b c mình v i k t q a công vi c đ i m c yêu c u và s ti n ph i tr cao h n g n g p đôi đ ki n, cô Tân quay qua b n bè đ tìm nh ng "reference" đáng tin c y. Cô nh n đ c m t danh sách g n đ y kín m t trang gi y t nh ng công ty xây đ ng chuyên nghi p b th đ n nh ng ng i tháo vát làm ngh handy man v i cái xe truck đ y đ đ ngh nh m t kho v t li u xây đ ng l u đ ng. Cô quy t đ nh ch n m t ông handy man ng i cùng đi l m t nhà th Vi t Nam m i Ch nh t.

T ng là cùng đ ng h ng, l i th ng đi l cùng lúc cùng n i m t giáo x Vi t Nam, v y mà "business là business" không có bóng dáng c a nh ng l n g t đ u chào nhau, đôi khi l i b t tay chúc lành cho nhau m i cu i l nhà th khi v linh m c v a ch m đ t bài gi ng c a mình. Gi ng nh m t câu nói đ c truy n mi ng t r t lâu c a dân gian Vi t Nam "Quen m t đ t hàng". Cô Tân ph i tr m t s ti n còn cao h n c s ti n ph i tr cho nh ng Công Ty xây đ ng chuyên nghi p mà ch t l ng công vi c thì khác xa v i s ti n nh kho ng cách nh anh c và em út.

Huyền đ c Cô k nh ng kinh nghi m không vui đó m t l n cu i tu n g i đi n tho i thăm Cô giáo cũ năm đ u Trung h c c a Vi t Nam. Nh l i kinh nghi m đi thuê ng i s a ch a nhà c a c a m t anh b n thân, và th y Cô đã m i m t sau nh ng h p đ ng s a ch a nhà c a v i nh ng ng i quen, Huyền đ ngh Cô đ n Home Depot thuê nh ng ng i M Tây C v n đ ng b i đ u xe ch vi c làm. C Cô l n trò đ u là đàn bà con gái, dù tháo vát đ n đâu cũng ch a bao gi tr c ti p làm hay đi u đ ng m t công trình s a ch a nhà c a nào nên Huyền ph i làm "research online" trên internet đ l y nh ng l i khuyên và nh ng "reference" c a nh ng chuyên gia s a ch a nhà c a t m c đ qu c gia đ n m c đ thành ph . M t ph n m i c a th k 21

đã gọi n h t, t ng ch ng nhanh h n th i gian m t c n bảo r t l t qua Thành ph vào mùa Đông, nên ch c n m i l m phút online, Huyền đã có danh sách "do s and don ts in home construction"" (nh ng đi u nên và không nên làm trong vi c s a ch a nhà c a) Huyền c n th n in ra hai copies, m t cho Cô Tân và m t cho mình. Chuy n đó không khó nh ng đ n lúc tìm đúng ng i đ thuê thì "nhiều khê" h n nhi u.

Cô Tân và Huyền tr i qua gọi n hai gi đ ng h m t ti m Home Depot đ quan sát, và "ph ng v n: nh ng ng i M đ ng thành t ng nhóm ch xin vi c b i đ u xe. Tr c đó, c Cô và Huyền đ u ph i ăn m c nh "Joe the plumber", nghĩa là qu n Jeans lo i r ng thùng thình b c ph ch, áo sweat-shirt cũng r ng không kém qu n, m t lo i áo qu n mà Huyền ch m c khi c n ph i t làm mình chìm vào dòng s ng c a blue collar workers. Cô và trò đã đùa v i nhau:

- C t ng t ng nh mình là vua và quan ngày x a gi đ ng th ng dân ra kh i kinh thành đi thăm dân cho bi t s tình .

Hai th y trò ng i trong xe đ u khu t sau m t tàn cây và m t hàng rào th a b ng m t lo i giây leo đ c c t b ng ph ng trên đ u, chăm chú quan sát đ i quân h u h t là ng i M đ ng ch vi c b i đ u xe c a ti m Home Depot, ng i tr nh t ch c ch a đ n hai m i, ng i già nh t ch c cũng ch đ tu i b n m i.

Có nh ng ng i đ ng đó c ngày tr i không ai bu n đ n h i, có nh ng ng i may m n h n, đ c m t ngày "blooming business", h t ng i này thuê t m t công vi c đ n gi n nh khiêng vác m t món đ v a n ng v a quá kh hay đ c ng i thuê ch lên xe đ n m t đ a đi m khác làm nh ng vi c ch c n s c nh ph th h đ n nh ng vi c ph c t p h n c n m t chút khéo tay và m t chút trình đ đ đ c và hi u nh ng b n h ng đ n b ng ti ng Tây Ban Nha.

Huyền v n nh anh b n thân có c m t khu apartment l n và m t vài căn nhà cho thuê. V n là m t k s chuyên làm vi c v i nh ng s đ k thu t r t chi ti t, Anh l i khéo tay và k tính, nên sau m t l p h c căn b n v construction t Home Depot, Anh t s a ch a t t c nh ng h h ng v nhà c a, nh ng vi c c n s c n ng thì Anh thuê nh ng ng i M Tây C v n đ ng ch vi c c các chi nhánh c a Home Depot. Ch sau m t vài tháng Anh đã bi t khá rõ trong đ i ngũ nh ng ng i M v n đ ng b i đ u xe c a h i bán v t li u xây đ ng quen thu c Anh v n ghé đ n, ai là ng i ch u khó làm vi c, ai là ng i ch "ch u ăn mà ít ch u làm".

T đó, Anh có c m t nhóm ba ng i M anh v n th ng xuyên thuê cu i tu n khi Anh có nh ng công trình s a ch a nhà c a c n có s c lao đ ng. M i l n th y cái xe "truck làm ăn" màu xám nh t quen thu c c a Anh c ng vào khu đ u xe c a Home Depot, m t ba ng i M quen thu c đó sáng lên, vì h bi t ít nh t hôm nay h s đ c ăn u ng đ y đ và bu i t i có m t ít ti n đ m v . Có l n ch đ n c a hàng Home Depot đ mua v t li u xây đ ng c n thi t, không c n ph i thuê ng i ph vi c, th y ánh m t hy v ng, vui m ng c a ba "nhân viên M Tây C" đã tiu ngh u, bu n thiu qua kinh chi u h u khi xe Anh t t ch y ra kh i b i đ u xe mà không ng ng l i ch h đ ng.

T đó v sau, Anh ch ghé c a hàng quen thu c đó khi có nhu c u thuê ng i lao đ ng. N u ch c n mua đ c n dùng, Anh ch u khó lái xe đ n m t c a hàng xa h n vì không mu n làm h hy v ng r i l i th t v ng trông t i nghi p nh nh ng đ a tr đang đối b ng, h m h ch M mang th c ăn v t ch nh ng r i l i không đ c gì h t!

M t vài l n đi theo Anh, quan sát Anh ph ng v n và thuê m t vài ng i M b i đ u xe c a Home Depot, Huyền đã h c đ c m t s nguyên t c đ ph ng v n và thuê đ c đúng ng i làm vi c chăm ch , đúng yêu c u đ t ra.

Nh ng nh n xét đó giúp Huyền r t nhi u khi cùng cô Tân đi tìm đúng ng i có kinh nghi m ho c kh năng s a ch a nhà c a. C Cô và Trò đ u chu n b "homework" đ y đ - k c nh ng câu ti ng Tây Ban Nha đ n gi n Huyền v n nh t m t l p "Spanish for Beginners" t

hôm nay chúng tôi qua ghé thăm ông Địch ở nhà - trước khi ra bãi đậu xe của cửa tiệm Home Depot để mua phở ông đã thuê người đi mua cho anh nhà của cho cô Tân.

Thuê người đi mua làm việc thì không sao có như "quen mặt đất hàng", không có như bạn phản nản "người đi mua hàng của mà không chịu thông tin cho nhau", nhưng tôi có trách nhiệm khác là nhìn vào mặt họ, không đoán định họ nghĩ gì mà tìm cách thông tin để chính xác như khi nhìn vào mặt người cùng chung tin, nên Huyền đã đưa tôi cô:

- Cô đi nhìn vào mặt người đi mua. Mình tôi là người Việt thì không cách chi thấy được "màu nước hay là màu mặt em", cũng không thấy câu "con mặt là của sao tâm hồn đúng như bạn không thấy cô?

Tính khôi hài từ những năm hai mươi đi mua trên bãi giồng vẫn còn tôi với cô Tân sau bao nhiêu năm tháng, bao nhiêu vất vả đi sao đi, nên cô trả lời với tôi tin cậy trong trò chơi còn đi mua trên bãi giồng:

- Lo gì như tôi, không nhìn được bạn của sao thì mình nhìn bạn của chính!

Và để nhìn được bạn của chính" hai thấy trò đã phải trải qua hơn ba tin đi mua hàng quan sát để quân trên đời ba chục người đi mua đi mua vì cả bãi đậu xe của Home Depot. Hầu hết họ đi mua khá "đậm người" theo tôi nói của người Bắc, "phì nhiêu" theo tôi ví von của người Trung, "tốt tin" theo cách diễn tả của người Nam, hay "chubby" như chữ dùng của người Mỹ.

Cuối cùng, Cô và Huyền chọn được bạn người cho "final interview", dựa trên "của chính", nghĩa là bạn thái độ, cách và tin cách của họ. Hai Thấy trò mới hai người đi mua tiên đi mua xe bán Hot Dog ở trước cửa tiệm Home Depot, mua cho hai người đi mua bánh Hot Dog và hai hộp sữa kinh nghiệm cùng khả năng làm việc của họ. Thôi thì để thông ngôn người được xem đi mua, tin "broken English" của mấy ông Mỹ đến "broken Spanish" của Cô và Huyền, đến cả "non verbal language" nghĩa là nói bằng tay. Tuy vậy mà đôi bên đi mua hiểu nhau, rồi "thông tin đi mua", rồi vui vẻ, vì hai thấy trò tìm được đúng người có khả năng sao nhà cho cô Tân với tin công tin tin để đi mua lý, và phải, và những người đi mua tìm được việc làm trong ngày, được ăn uống free cả ngày và cuối ngày tôi có tin đem về cho gia đình.

Cô Tân chọn mặt cái bàn kê khá biệt lập kê ngoài hiên tiệm Home Depot của cái xe bán Hot Dog, cũng do mặt người đi mua khá phức tạp làm cho. Trong lúc Cô phở và mặt nhóm hai người đi mua thì Huyền chọn đi mua làm quen với ông chủ xe Hot Dog, lấy "free reference" và nhờ ông "đỡ" giúp tâm hồn của những người đi mua hàng qua "của sao". Là để hàng họ của nhau, thì để để nhau qua ánh mặt trời.

Bên "của chính", bên quan sát và nhìn để nhìn, Cô Tân và Huyền chọn ra được bạn người. Hai người đi mua cùng được thuê bên "reference" của ông Mỹ Tây C, chủ xe Hot Dog, đã rồi tin tình "mách nước" cho hai thấy trò như bán được cả chục phần bánh Hot Dog. Bởi vì ngoài việc mua Hot Dog, Cô Tân còn chu đáo mua cho "hai người viên không được tùy chọn" hai phần Hot Dog "take home", như là mặt tôi có mặt thì gian họ đã bỏ ra cho cuộc phở và mặt mười phút. Bao giờ Cô cũng chu đáo như hơn ba mươi năm trước cô đến cả lớp 6/1 của Huyền đi chơi núi Châu Thới, trong lớp có mặt để mua bạn bạn không đi được, Cô đã như như trách nhiệm lớp mang quà về cho người bạn đã "bạn cuộc chơi" vì mặt của mình cảm thấy bạn tốt.

Huyền lái xe ra khỏi bãi đậu xe của Home Depot, cô Tân ngồi bên cạnh nhìn qua kính chiếu hậu để chắc chắn là hai người đi mua trên cái xe truck cũ kỹ không bị lộ ra đi mua, Huyền như cô:

- Cô review tôi các tin giới thiệu em đã in ra tin internet đi cô, để họ có cảm giác là mình biết như vậy

Huyền nhớ lại ánh mắt của nàng em bé Mễ bồng rờ đi bán hàng phố và những vớ sò vớ ở các tiệm niêm ở bãi biển Tijuana của Mẹ Tây Cốc, gần biên giới của Mẹ và Mẹ. Ngoài những em bé ngây thơ tội nghiệp, còn có những bà mẹ trẻ trẻ chi chít chiếc quần nylon nhỏ bên vỉ hè, bán đồ sơn mài mộc nghệ thuật công cho du khách, bên cạnh những món hàng thô sơ, tội nghiệp là một bộ y con tằm mới vài tháng đến ba tuổi nằm lóc quanh mẹ, trông còn tội nghiệp hơn nên vẫn được du khách, trong đó có cả Huyền chọn mua hàng, mặc dù những món hàng của bà mẹ trẻ đó, chắc chắn qua tuổi hai mươi rồi, không sạch sẽ và đẹp như những món hàng cùng loại trên các sân hàng có vẻ "bề thế" hơn nhưng được theo những quán ăn và khách sạn. Hình đó dĩ nhiên mang Huyền về lại với những em bé Việt Nam tội nghiệp phải một ngày hai lần ngửi mùi mồ hôi đáng lo sợ để đi học và được cha mẹ hay phúc lợi xã hội nuôi mà buồn thay rất đông người Việt Nam "ăn nên làm ra" ở trong nước, chắc đã "quen mặt" nên không hề thấy may xúc động. Lòng tôi tâm của họ vẫn kiên cố và "kin công cao tay nghề" trước cái khổ của đời sống.

Trước đây trong một lần du lịch sang Mỹ, Huyền đã từng đứng bán trái cây tươi ngon dưới bóng cây mát mẻ hàng xóm hời hợt, kém phẩm chất hơn; và cũng chia sẻ phần mình phải làm gì với món hàng đó. Cũng nhờ vậy cô Tân chọn thuê hai người Mỹ tay nghề kém hơn mặc dù trả cùng mức tiền công vì cùng một lý do, đôi mắt của họ, những cái cựa sở tâm hồn rất u buồn, tội nghiệp và cam chịu,

Dù là chuyện gì nào, màu mắt nào đi nữa, những người nghèo, không có cái nhìn để đi học, không được may mắn sinh ra từ một gia đình no đủ, hay một xã hội phát triển có đầy đủ phúc lợi và tình nguyện viên cần được giúp đỡ. Bởi vì nếu không được đi học thì thôi, những "cựa sở tâm hồn" sẽ thôi với đời, và đến đến đâu đáng buồn là "cựa sở chính" sẽ bị tàn phá.

Qua kính chiếu hậu, Huyền nhìn thấy hai người Mỹ Tây Cốc đang lái chiếc xe truck cũ kỹ, trông tội nghiệp như chính họ, đang theo sau Huyền nét mặt tươi cười, của sở tâm hồn lấp lánh niềm vui, niềm vui rất đến gần gần những niềm vui của con nít được quà khi mẹ đi chợ về. Niềm vui thật như nhồi nhét những đôi lúc đem lại cảm giác hạnh phúc dù chỉ thoáng qua, những làm của của sở nghĩ của chính sáng lên, rực rỡ màu nắng của mùa Xuân.